

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 talousarvioksi: Kehitysyhteistyö

Kepan lausunto Valtionvarainvaliokunnan Hallinto- ja turvallisuusjaostolle 1.10.2015

Kehitysyhteistyön leikkauksia kohtuullistettava

Hallituksen talousarvioesitys ehdottaa historiallisen suuria leikkauksia Suomen kehitysyhteistyöhön. Varsinaisen kehitysyhteistyön määrärahat laskevat 38 prosenttia vuonna 2016, 801 422 miljoonasta eurosta 498 093 miljoonaan. Jos mukaan lasketaan EU:n päästöhuutokaupasta saatavat tulot, leikataan kehitysyhteistyöstä yhdellä kertaa 43 prosenttia. Päästöhuutokauppatulot olivat viime vuonna noin 70 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti niitä ei enää ohjata kehitys- ja ilmastotoimiin.

Näin suuri ja äkillinen leikkaus vaikuttaa suoraan miljoonien kaikkein köyhimpien ihmisten elämään kehitysmaissa ja Suomen kansainväliseen maineeseen globaalin vastuun kantajana. Koska määrärahaileikkaukset tehdään ilman siirtymäaikaa tai porrastuksia, ovat myös jo saavutetut tulokset vaarassa. Suomi leikkaa apuaan keskellä historian pahinta humanitaarista kriisiä, rampauttaen kykyämme puuttua ongelmiin niiden syntyisijoilla.

Suomen kehitysyhteistyön määrärahojen bruttokansantulo-osuuden arvioidaan putoavan noin 0,6 prosentista 0,35 prosenttiin. Suomi jää kauaksi kansainvälisestä 0,7-sitoumuksesta¹, jonka naapureistamme Norja, Ruotsi ja Tanska ovat jo saavuttaneet. Vaikka hallitusohjelma vahvistaakin 0,7-sitoumuksen pitkällä aikavälillä, putoamme edistyksellisestä pohjoismaisesta viiteryhmästämme.

- **Kehitysyhteistyön leikkaukset on peruttava tai niitä on vähintäänkin kohtuullistettava. Mahdolliset leikkaukset on toteutettava porrastetusti pidemmällä siirtymäajalla, jotta hankkeista ja ohjelmista voidaan vetäytyä kestävästi, jo saavutettuja tuloksia ja kumppanuuksia vaarantamatta**
- **Suomen tulee julkaista konkreettinen suunnitelma ja aikataulu kehitysyhteistyömäärärahojen nostamisesta 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja sitoutua sen toimeenpanoon.**

Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön leikkaukset peruttava

Kehitysyhteistyöstä leikataan rajummin kuin miltään muulta sektorilta. Samaan aikaan kun kehitysyhteistyötä tekeviltä kansalaisjärjestöiltä leikataan 49 miljoonaa, eli 43 prosenttia, ehdotetaan kehitysrahoituslaitos Finnfundille kuitenkin merkittävää pääomakorotusta. Talousarvion ehdottamasta uudesta 140 miljoonan suuruudesta momentista ”Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset” valtaosa, eli 130 miljoonaa on tarkoitus kanavoida Finnfundille ja muihin lainoihin.

Finnfund oli itse pyytänyt 40 miljoonan pääoman vuosittaista korotusta. Talousarvio esittää Finnfundille jopa 90 miljoonaa haettua suurempaa korotusta. Näin suuri lisäys olisi kolmetoistakertainen aiempiin verrattuna, sillä viime vuosina Finnfundia on pääomitettu 10 miljoonalla eurolla.

Finnfundilla on paikkansa kehitysyhteistyössä. On kuitenkin vaikea nähdä miksi yhtiön toimintaa halutaan kasvattaa äkillisesti näin paljon, kun samaan aikaan kansalaisjärjestöjen hankkeet ajetaan hallitsemattomasti alas. Finnfundin pääomakorotusta on perusteltu sillä, että se näkyy Suomen

¹ Suomi on sitoutunut YK:ssa ja osana EU:ta käyttämään kehitysyhteistyöhön vähintään 0,7 prosenttia bruttokansantulostaan (bktl) vuoteen 2015 mennessä.

kansantalouden kirjanpidossa finanssisijoituksena, eikä siten kasvata valtion alijäämää. Väite ei pidä paikkaansa, sillä pääomitus ei ole markkinaehtoinen: yhtiön tehtävä ei ole jakaa osinkoja eikä se voi lunastaa takaisin omia osakkeitaan.

Finnfundia kritisoidaan avoimuuden puutteesta ja sen hankkeiden ihmisoikeusvaikutuksista ei ole saatavilla laadullista analyysia. Myöskään Finnfundin rahastojen kotipaikkaa tai sisältöjä ei kerrota ja osa niistä sijaitsee veroparatiiseissa. Kun pääomaa lisätään valtavasti, on vaarana, että rahaa ohjataan entistä enemmän veroparatiiseihin.

Vuonna 2015 kehitysjärjestöjen tekemään työhön on myönnetty yhteensä 114 miljoonaa euroa. Summaa ollaan nyt leikkaamassa 43 prosentilla, 65 miljoonaan euroon. Kun rahoitus loppuu äkillisesti, joutuvat järjestöt keskeyttämään työnsä ja rikkomaan kumppaneidensa kanssa solmittuja sopimuksia. Esitetyt leikkaukset johtavat irtisanomisiin suuremmissa ja toiminnan loppumiseen kokonaan monessa pienessä järjestössä. Samalla menetetään suomalaisten tärkeäksi kokemia vapaaehtoistyön mahdollisuuksia. Kokonaan uhattuna ovat myös järjestöjen tekemä globaalikasvatus, viestintä kehitysyhteistyön tuloksista sekä yritys vastuutyö. Kansalaisjärjestöjen roolia heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tukemisessa eivät muut toimijat voi korvata.

- **Finnfundin oman pyynnön ylittävä pääomakorotus tulee ohjata kansalaisjärjestöjen tekemään kehitysyhteistyöhön ja humanitaariseen apuun kohdistuvien leikkausten perumiseen**
- **Julkisen kehitysrahoituksen tulee jatkossakin mahdollistaa monimuotoisen kansalaisyhteiskunnan toiminta kehityskysymysten parissa**

Ilmastorahoituksen tulee olla uutta ja lisäistä

Ilmastomuutos ja eriarvoisuuden kasvu ovat ihmiskunnan suurimpia haasteita. Monissa kehitysmaissa ilmastonmuutos vaarantaa elämisen edellytykset jo nyt. Kansainvälisesti on sovittu, että kehittyneet maat kasvattavat ilmastorahoitustaan 100 miljardin dollarin vuositasolle vuoteen 2020 mennessä.

Pitkän aikavälin julkisen ilmastorahoituksen volyymista tai taakanjaosta ei ole vielä sovittu, joten Suomen maksuosuutta ei tiedetä. Arvioiden mukaan Suomen vuotuinen budjettirahoitteinen maksuosuus olisi 70-200 miljoonan euron välillä.

Suomi on sitoutunut osoittamaan köyhien maiden ilmastotoimiin uutta ja lisäistä rahoitusta, mutta kattaa ilmastorahoituksen kehitysyhteistyöbudjetista. Viime hallituskaudella Suomi on korvamerkinnyt päästöoikeuksien huutokauppatulot ilmasto- ja kehitystoimiin. Ikävä kyllä hallitus ehdottaa tämän muuttamista. Riittävän ilmastorahoituksen varmistaminen on tärkeää Pariisin ilmastoneuvottelujen onnistumiselle. Kasvavat ilmastorahoitusvelvoitteet ja päästökauppatulojen ohjaaminen teollisuudelle jättää entistä vähemmän rahaa kehitysyhteistyöhön.

- **Julkista ilmastorahoitusta tulee kasvattaa tasaisesti 200 miljoonaan euroon, jotta kansainvälinen ilmastorahoitussitoumus Suomen osalta täyttyisi. Rahoituksen tulee olla uutta ja lisäistä kehitysyhteistyölle.**
- **Suomen tulee ohjata päästöoikeuksien huutokauppatulot kansainvälisiin ilmasto- ja kehitystoimiin.**